

INTUÏTIE EN RATIO/MANLIJK EN VROUWLIJK?

In deze titel zijn bewust twee elementen ingebracht. Het ene is de suggestie die van de opeenvolging van begrippen uitgaat: intuïtie is manlijk en ratio is vrouwlijk. Tegendraads voor ons gevoel. Juist daarom is het zo verwoord, met het vraagteken als tweede element erbij. Is het zo vanzelfsprekend dat gewoonlijk gezegd intuïtie gelijk vrouwlijk en ratio gelijk manlijk is? Wij¹⁾ denken van niet. Wij zeggen niet meer man = manlijk = ratio en vrouw = vrouwlijk = intuïtie. Het zit genuanceerder in elkaar, als je je erin verdiept.

Eenvoudig rondkijkend zien wij veel mannen intuïtief te werk gaan en veel vrouwen rationele meesteressen zijn. Het blijkt - dat topmanagers veel op hun intuïtie vertrouwen,²⁾ net als andere mannen in functies die creativiteit vragen: kunstenaars, handelaars, diplomaten. En het blijkt, dat vrouwen in de wetenschap op hoog niveau rationele prestaties leveren.

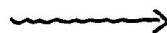
Maar wij merken ook dat het hier gebruikte begrip intuïtie voor veel verschillend soortige zaken staat. Het is eerder een aanduiding van een gebied dat zich van het verstandelijke denken onderscheidt. Wij hanteren daarvoor liever het onderscheid rationeel - niet-rationeel.

	conclusie logica analyse feiten denken	
rationeel		dagelijks bewust
niet-rationeel	gevoel geloof visie idee intuïtie	dagelijks on-bewust

Nu klopt het met onze ervaring en inzichten uit de menskunde dat doorgaans mannen dichter bij hun denken en wil zitten en vrouwen dichter bij hun gevoel en het er zijn. Bij mannen is hun linker hersenhelft actief en bij vrouwen hun rechter hersenhelft. Ondanks de individuele variaties op de soort zijn het lichaam van de man en vrouw in wezen verschillend georiënteerd. Tot in de kleinste eenheid is dit waar te nemen. Bij voorbeeld, kijkend naar de eicel en de zaadcel³⁾ vallen de volgende karakteristieken op:

ronde eenheid
betrekkelijke rust, wachtend
in beweging geleid worden
opnemen
relatief zacht

rechte, uit twee delen bestaand
beweeglijk, erop afgaand
zelf in beweging komen
binnendringen
relatief hard

één of een paar

één uit velen,
wie zal de eerste zijn

Elk mens komt nu voort uit een samensmelting. Maar direct daarna maakt de een zich op om weer eicellen te produceren en de ander zaadcellen. Kennelijk is in de tweeheid, die ieder mens is, een hoofdaccent voor man of vrouw aanwezig:

man - daad, recht erop af, als eerste er moeten zijn, bij
binnendringen iets open splijten.
vrouw - er zijn, rond, wachtend, opnemend, eenheid.

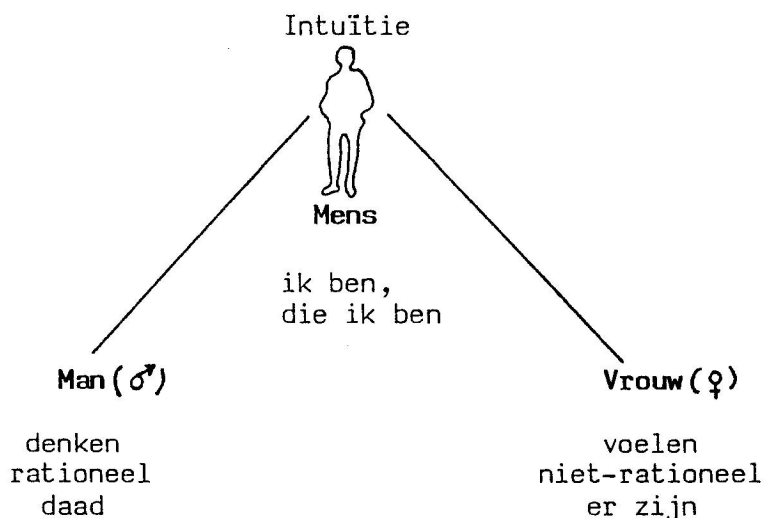
Nu is het gemakkelijk af te glijden naar het gezegde: mannen en vrouwen zijn dus zo, respectievelijk "daad en wilskrachtig" en "er zijn, aanwezigheid". Maar elk mens is uniek. Er zijn nog vele andere constitutionele en sociale factoren. Bovendien hangt het in belangrijke mate af van hoe ieder individu met deze gegevens omgaat. De geestkracht van de mens stuurt hem of haar, te midden van alle krachten die op haar of hem inwerken, naar hoe hij of zij wil worden. Maar naast dit individuele aspect is het bekend dat mannen en vrouwen als soort te onderscheiden zijn. Ze gedragen zich verschillend en naast het lichamelijke onderscheid zitten ze psychisch anders in elkaar. Het is bekend dat het gedrag te maken heeft met innerlijke psychische factoren en met lichamelijke condities. Het is ook bekend, dat psyché (of ziel) en lichaam op elkaar inwerken. Aan de hand van eicel en zaadcel hebben wij karakteristieke verschillen tussen het lichaam van de vrouw en de man laten zien. Dit onderscheid bepaalt het gedrag van mannen en vrouwen, vaak grotendeels instinctief. Hiermee heb je als individu rekening te houden. Het is niet zo makkelijk om dit los van sym- en antipathie onder ogen te nemen. Daarvoor moet je een beroep doen op je eigen geestelijke kern. Je instinctieve gedrag leren kennen en onder controle krijgen vraagt een krachtige inzet en training van je geest.

Naast het verschil in lichaam bestaat er ook een verschil in psychische constellatie tussen man en vrouw. De ziel of psyché is bij uitstek het gebied van de relatie. Het in relatie zijn met een ander mens, met je zelf en met het leven. De ziel is ook rijk aan gevoelens, gedachten en wils-impulsen. Carl en Emma Jung⁴) spreken als psychologen m.b.t. het verschil tussen man en vrouw over anima en animus. De man heeft zijn anima, het vrouwelijke dat min of meer voor hem verborgen is. De vrouw

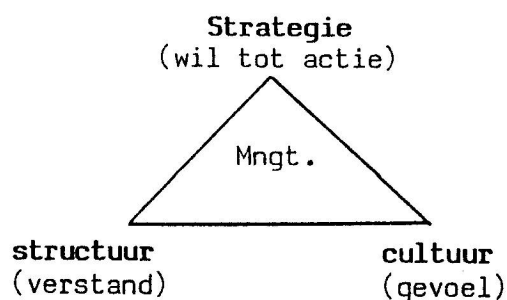
heeft idem dito haar animus, het manlijke. Vrouwen kunnen moeilijk in verbinding komen met hun animus. Evenzo kunnen mannen moeilijk contact krijgen met hun anima. Het manlijke omvat het denken dat op afstand het leven, zich zelf of een ander mens objectificeert. Maar het omvat ook de daad die zijn wil aan anderen oplegt. Het vrouwlijke zoekt al sprekende en handelende de verbinding met het leven, zich zelf of een ander mens. En zij reageert daarin met haar gevoel. Een moeilijke vraag om te beantwoorden voor een vrouw is bij voorbeeld: "wat wil je nou?" Voor een man is dat bij voorbeeld de vraag: "wat voel je nou?" Zij zullen het zelf echter ontkennen dat deze vragen voor hen moeilijk zijn.

Ook hier is er de valkuil van categoriseren, waarmee het individuele over het hoofd gezien wordt. Maar bovenstaande soortgebonden facetten spelen de mens wel parten of geven haar of hem plezier en nut.

De tweeslachtigheid van de mens wordt voor ons prachtig weergegeven in het Chinese Yin-Yang teken . In het Yin zit een rest Yang, en in het Yang een rest Yin. Maar in de geest is geen onderscheid. De geestelijke kern van de mens is noch vrouwlijk, noch manlijk; is noch man, noch vrouw; maar is mens: ik ben, die ik ben. En hiermee is de intuïtie verbonden. Intuïtie is iets anders dan het gevoel of een idee. Het onderscheidt zich van het vrouwlijke, hoewel vrouwen gunstigere voorwaarden hebben om ermee in verbinding te komen. Het onderscheidt zich ook van het manlijke en is bij hem aanwezig, ondanks de ongunstigere voorwaarden voor de man. Het vraagt van de mens verbinding en aanwezigheid zonder overheersing. Het vraagt in de mens zowel het manlijke als het vrouwlijke. Intuïtie is ook iets dat niet rationeel te grijpen is, maar wel te begrijpen. Het is innerlijk waar te nemen en dit kan bewust geschoold worden.⁵⁾ Daarbij gaat het om in contact te komen met je wezenskern, in verbinding te komen met je levensbron, die je voedt en die keer op keer door het stof van jouw dagelijks leven verzandt. Deze bron moet steeds opnieuw opgegraven worden opdat deze gaat zingen.⁶⁾ Intuïtie, manlijk en vrouwlijk kunnen samen als volgt in het hiernavolgende schema geplaatst worden:

Tot voor kort werkten mannen "buiten" in het sociaal-economische, politiek maatschappelijke arbeidsbestel. En vrouwen werkten "binnen" in de privé-sfeer en wat wij tegenwoordig vrijwilligerswerk noemen. Tegelijk werd buiten een hogere waarde toegekend aan rationeel denken en daadkracht. In de intieme privé-sfeer binnen mocht je gevoel en emotie tonen, je anders gedragen en er zijn zoals je bent. Zo bleven vrouwen geweerd uit het eenzijdige rationalisme, en de mannen (door hun opgaan in of opgeslokt worden door hun werk buiten) vervreemd van het niet-rationele deel van ons mens-zijn. De vrouwen werden hoedsters (voor de mannen) van dit andere deel. Over en weer eisten mannen en vrouwen hun deel op en verstedigden de andere partij in hun rol, positie en bijdrage. Door het werk van psychologen (Freud, Adler, Jung, Assagioli, Frankl, Maslow, Lewin, Rogers, Perls - om enkele aan weerszijde van de oceaan te noemen), door het gevecht van vrouwen om buiten mee te mogen doen en door de grenzen van het rationalisme (die wij nu op vele plekken ervaren) is er in het arbeidsbestel meer en meer aandacht gekomen voor dat andere gebied: het niet-rationele. Hierbij kijken wij bij voorbeeld naar de huidige aandacht voor transformatie, kwaliteit, klantgerichtheid en organisatie-cultuur. Een boeiend element in deze ontwikkeling is de intrede van de volgende "management-driehoek"⁷⁾:

Boeiend, omdat dit schema m.b.t. aspecten van de organisatie lijkt op het menskundige schema dat wij eerder gaven. In bovenstaand schema is dan het structurele, verstandelijke aspect het manlijke en het culturele, gevoelsmatige aspect het vrouwlijke.

De strategie zou dan met de identiteit van de organisatie te maken hebben. De kern van waaruit met wil richting gegeven wordt aan het toekomstige handelen van mensen in de organisatie. Wanneer de manager in zich zelf het structurele, verstandelijke en het culturele, gevoelsmatige tot ontwikkeling brengt, kan hij of zij de juiste intuïties krijgen voor zijn of haar organisatie. En van daaruit ontstaat strategie.

Literatuur

- 1 - De ontwikkelgroep M/V, bestaande uit: Erwin van Asbeck (oud NPI-er), Jet van Bruggen (Hoofd opleidingen van Orde van Advocaten), Wouter van der Gaag (NPI), Kees Locher (NPI), Floor Schiffers (zelfstandig organisatie-adviseur), Jerry Schöttelndreier (NPI), Nina Schuilwerwe (hoofd welzijn Gemeente Dordrecht), Franka van de Ven (NPI).
- 2 - Henry Mintzberg: Crafting Strategy, Harvard Business Review, 1977
 Hannie Nathans: Intuïtie is te leren, Opleiding en Ontwikkeling, 1989-3
 Peter Dieleman: Een logisch gevolg van alle versnellingen, maar hoe beheers je het? Een interview met dr. P. Winsemius, Bedrijfskundige Berichten, 1988/89.
- 3 - Wolfgang Gädeke: Man en vrouw - het kleine verschil. In Huwelijk en relatie, Vrij Geestesleven, 1988
- 4 - C.G. Jung: Het ik en het onbewuste, Servire, 1981
 Emma Jung: Anima en Animus, Lemniscaat, 1983
- 5 - Rudolf Steiner: De trappen van het hogere bewustzijn, imaginatie-inspiratie-intuïtie, Vrij Geestesleven, 1982
 Hannie Nathans: Intuïtie is te leren, Opleiding en Ontwikkeling, 1989-3
- 6 - Antoine de Saint-Exupéry: De kleine prins, Hfdst. XXV, Donker N.V., 1951

7 - J.B. Brouwer en
drs. N. van Oosten:

Workshop "De rol van mannen bij
positieve actie in arbeidsorganisa-
ties." In congres Positieve Actie,
Intermediair Seminars, 17 april
1989, Amsterdam

literatuur: 7007.895
KL/LG

Literatuur

NPI-Themadag: INTUÏTIE EN RATIO ALS ORGANISATIE KWALITEITEN

J.D. Adams	- Transforming work
Virginia, 1984
Tom Boydell
Val Hammond	- Men and Women in Organizations
MEAD special issue, summer 1985
Hanneke van Buuren	- Mijn andere lief
De Ster, 1985
Fritjof Capra	- Het keerpunt
Contact, 1984
Sukie Colegrave	- Androgynie
Lemniscaat, 1981
M. Ferguson	- Aquarius samenzwering
Ank Hermes, 1982
Nancy Foy	- Yin and Yang of Organizations
London, 1981
Wolfgang Gädeke	- Man en vrouw - het kleine verschil
In: Huwelijk en relatie
Vrij Geestesleven, 1988
Roger Harrison	- Leiderschap en strategie voor een
Nieuwe Tijd - Lessen uit Bewuste
Evolutie
Paper uit Symposium, Groningen, 24
april 1985
Robert A. Johnson	- Hij, de psyche van de man belicht
- Zij, het raadsel van de vrouw ont-
sluierd
Beide: Katwijk, 1985
C.G. Jung	- Het ik en het onbewuste
Servire, 1981
Emma Jung	- Anima en animus
Lemniscaat, 1983
Daniel J. Levinson	- The seasons of a man's life
Ballantine Books, 1978

B.C.J. Lievegoed	- De levensloop van de mens
Lemniscaat, 1976
Henry Mintzberg	- Crafting Strategy
Harvard Business Review, 1987
Rosabeth Moss Kanter	- Men and Women of the Corporation
Basic Books, Inc. Publishers, 1977
J. Naisbitt	- Megatrends
Spectrum, 1985
Hannie Nathans	- Intuïtie is te leren, Opleiding en
Ontwikkeling, 1989-3
Marlies Ott	- Assepoesters en kroonprinsen
SUA, 1985
C.J. Quispel
M.R. van Gils	- Transformatie van management en or-
ganisaties
Thema nummer M&O, maart/april 1986
Alphen a/d Rijn
F.M.H.N. Schiffers	- Ruimte voor vrouwen, van ervaring
naar beleid
Deventer, 1984
Rudolf Steiner	- De trappen van een hoger bewust-
zijn, imaginatie-inspiratie-intuï-
tie
Vrij Geestesleven, 1982
- Filosofie der Vrijheid
Servire, 1970
- Het vrouwelijke en het mannelijke
1987
- De splitsing in geslachten in: Uit
de akasha-kroniek (pag. 61 e.v.)
Vrij Geestesleven, 1985
Hein Stufkens	- Management voor een nieuwe tijd
Lemniscaat, 1986
- Gezichten van de nieuwe tijd
Amstelveen, 1984
Penelope Washbourn	- Fasen in het leven van de vrouw
Lemniscaat, 1985
Ken Wilber	- Zonder grenzen
Kernak, 1983